

ŽELEZNIČNÍ ZEMĚPIS MOCNÁŘSTVÍ RAKOUSKO-UHERSKÉHO

II. díl

Ing. Danuše Marusičová

36. seminář cyklu Historie dopravy

11. prosince 2018

KATECHISMUS NAUK ŽELEZNIČNÍCH SVAZEK II.

ZELEZNIČNÍ ZEMĚPIS MOCNÁŘSTVÍ RAKOUSKO-UHERSKÉHO

(ZEMÍ NA RADĚ ŘÍŠSKÉ ZASTOUPENÝCH.)

SEPSAL

JINDŘICH FIŠER,

REVIDENT C. K. ŘED. RAK. ST. DRAH
V PRAZE,

S 10 ŽELEZNIČNÍMI MAPKAMI.

PRAHA.

NÁKLADEM KNIHTISKÁRNY L. ŠTORKÁN A AL. JAROŠ, PRAHA-ZIŽKOV,
HUSOVA TŘ. ČÍS. 68.

Veškeré dráhy říše naší spravovány jsou c. k. ministerstvem.

Tomuto nejvyššímu úřadu podřízeno jest 16 ředitelství, spravujících linie c. k. státních drah, která je rozdělena na 3 skupiny dle jich zeměpisné polohy bez ohledu na příslušnost jednotlivých tratí k ředitelství:

1. Skupina západní a jihozápadní, obsahující trati ležící jižně od Vídně, k níž patří veškeré trati řed. v Běláku (Villach) a Terstu, a částečně i trati ředitelství vídeňského a inšpruckého.
2. Skupina severozápadní, jejíž přirozenou hranici tvoří Dunaj. K této skupině počítají se veškeré trati ředitelství plzeňského, pražského i olomouckého, jakož i c. k. trati severozáp. a býv. společnosti st. dr.
3. Skupina severní a severovýchodní obsahuje trati c. k. dráhy severní s přípojnými drahami na Moravě a ve Slezsku, jakož i v Haliči a Bukovině.

KATECHISMUS NAUK ŽELEZNIČNÍCH SVAZEK II.

ZELEZNIČNÍ ZEMĚPIS MOCNÁŘSTVÍ RAKOUSKO-UHERSKÉHO

(ZEMÍ NA RADĚ ŘÍŠSKÉ ZASTOUPENÝCH.)

SEPSAL

JINDŘICH FIŠER,

REVIDENT C. K. ŘED. RAK. ST. DRAH
V PRAZE,

S 10 ŽELEZNIČNÍMI MAPKAMI.

PRAHA.

NÁKLADEM KNIHTISKÁRNY L. ŠTORKÁN A AL. JAROŠ, PRAHA-ZIŽKOV,
HUSOVA TŘ. ČÍS. 68.

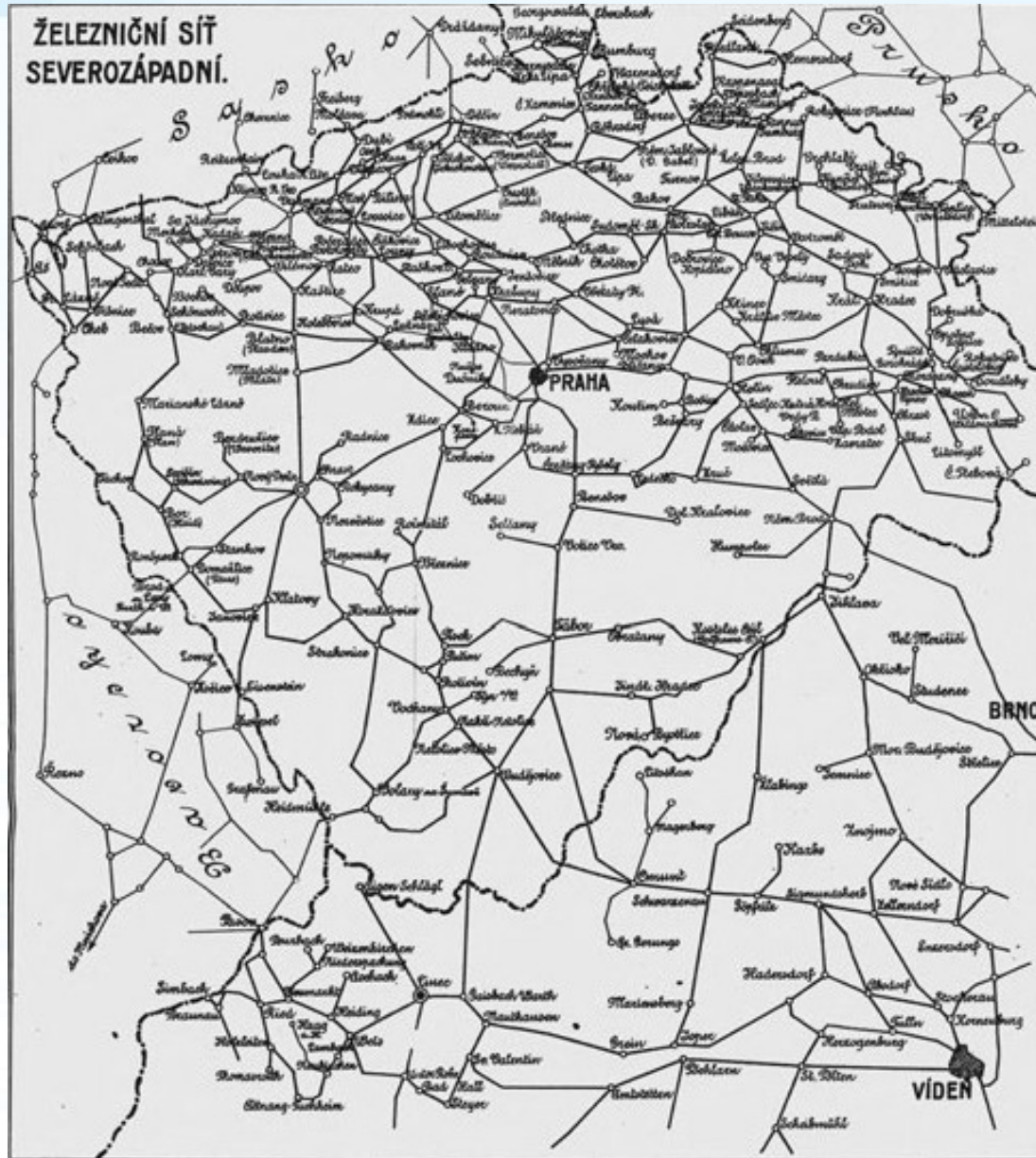

Veškeré dráhy říše naší spravovány jsou c. k. ministerstvem.

Tomuto nejvyššímu úřadu podřízeno jest 16 ředitelství, spravujících linie c. k. státních drah, která je rozdělena na 3 skupiny dle jich zeměpisné polohy bez ohledu na příslušnost jednotlivých tratí k ředitelství:

1. Skupina západní a jihozápadní, obsahující trati ležící jižně od Vídně, k níž patří veškeré trati řed. v Běláku (Villach) a Terstu, a částečně i trati ředitelství vídeňského a inšpruckého.
2. Skupina severozápadní, jejíž přirozenou hranici tvoří Dunaj. K této skupině počítají se **veškeré trati ředitelství plzeňského, pražského i olomouckého**, jakož i c. k. trati severozáp. a býv. společnosti st. dr.
3. Skupina severní a severovýchodní obsahuje trati c. k. dráhy severní s přípojnými drahami na Moravě a ve Slezsku, jakož i v Haliči a Bukovině.

Mapa železniční sítě Skupiny severozápadní

Kde mají tratě svůj začátek?

Veškeré dráhy, které vybíhají z Vídně, mají svůj začátečný bod ve Vídni, u ostatních pak určuje začátek ministerstvo železnic po návrhu dotyčného řiditelství.

- Vzdálenost kilometrová počítá se rovněž od počátečního bodu.

Postavíme-li se směrem od počátečního bodu ku konci dráhy, pak veškeré stavby, návěští atd. po pravé ruce ležící, říkáme, že jsou na pravé straně dráhy, ony po levé ruce, na levé straně dráhy.

Jakožto **střed hlavních tratí císařství Rakouského možno označiti Vídeň,** odkud vybíhají tři nejhlavnější základní tratě. Jest to:

- dráha císaře Frant. Josefa směrem severozápadním **Vídeň-Cheb**;
- dráha severní **Vídeň-Krakov** směrem severovýchodním;
- dráha císařovny Alžběty **Vídeň-Linec-Solnohrad** směrem jihozápadním (a dráha Rudolfova, spojující Vídeň se zeměmi jižními).

Na základě těchto rozvíjely se další sítě rakouských státních drah.

Na území Čech a Moravy ku drahám státním náležejí následující hlavní trati:

- **Dráha císaře Františka Josefa**
Hlavní trať Vídeň-Cmunt (*Gmünd*)-Cheb.
Ve Cmuntu odštěpuje trať Cmunt-Veselí-Praha a ve Veselí: Veselí - Budějovice
- **Tratě Rakousko-Uherské státní společnosti**
Vídeň - Brno-Česká Třebová-Kolín-Praha-Podmokly (*dnes část Děčína, do r. 1942 samost. město*);
Choceň-Meziměstí (*Halbstadt*);
Č. Třebová-Olomouc; Brno-Vlářský průsmyk
- **Rakouská severozápadní dráha**
 - a) Vídeň- Znojmo-Jihlava-Kolín-Nymburk-Lysá-Děčín. Německý Brod spojen jest místní drahou s Humpolcem.
 - b) Z Německého Brodu odbočuje na sever trať: Německý Brod - Král. Hradec - Libava (v Pruském Slezsku), u samých hranic je odbočka do Žacléře.
 - c) Od Pardubic na severozápad vede trať: Pardubice-Josefov-Liberec-Seidenberg (*Zawidów*). Připojení k Prus. Slezsku, ze Žel. Brodu odbočka na Tannwald.
 - d) Praha-Lysá a Chlumec-Král. Hradec-Mittelwalde (*Mezilesí/Międzylesie*).
 - e) Od Chlumce směrem severním jde trať: Velký Osek-Trutnov-Poříčí.
- **Česká západní dráha** z Prahy do Brodu nad L. (*Furt um Wald*) s odbočkou z Chrastu do Radnic.
- **Česko-moravská příčná dráha** z Jihlavy přes Tábor, Písek, Putim, Ražice, Horažďovice, Janovice do Domažlic, s odbočkou Horní Cerekev-Veselí-Mezimostí.
- **C. k. severní dráha** (císaře Ferdinanda dříve zvaná): Vídeň-Břeclava-Krakov, Břeclava-Brno

Organizační uspořádání drah v Rakousko-Uhersku

Následující tabulka uvádí nám všechna ředitelství rak. stát. drah dle jejich úředního pořadí.

1. C. k. ředitelství stát. drah ve Vídni	1055 km
2. C. k. ředitelství Severní dráhy	1538 km
3. C. k. ředitelství pro trati společnosti státní dráhy	1659 km
4. C. k. ředitelství dráhy severozápadní ve Vídni	1461 km
5. C. k. ředitelství v Linci	1113 km
6. C. k. ředitelství v Innsbruku	921 km
7. C. k. ředitelství v Běláku (Villach)	1118 km
8. C. k. ředitelství v Terstu	1030 km
9. C. k. ředitelství v Plzni	1667 km
10. C. k. ředitelství v Praze	1898 km
11. C. k. ředitelství pro Českou, sev. dráhu v Praze	393 km
12. C. k. ředitelství v Olomouci	688 km
13. C. k. ředitelství v Krakově	1206 km
14. C. k. ředitelství ve Lvově	1658 km
15. C. k. ředitelství ve Stanislavi	1160 km
16. C. k. správa provozu v Černovicích	581 km
Celkem	19.146 km

Délka těchto tratí vzata dle nejnovějšího stavu ze dne 1. dubna 1911 uveřejněného ministeriálním výnosem č. 13.258 v úř. listě číslo 19.

Pozorováním těchto dat shledáme, že c. k. ředitelství státních drah v Praze jest největší, spravujíc téměř 10 % veškerých předlitavských státních tratí. Nejméně přiděleno má Ředitelství pro českou sever. dráhu, jemuž počet přidělených tratí odpovídá 2 % celkového počtu km drah státních. Tato poslední dvě ředitelství mají sídlo své v Praze, kdežto ředitelství pro trati společ. stát. drah, řid. sev.-záp. dráhy sídlo své mají ve Vídni. Ostatní ředitelstva mají jméno dotyčného města, v němž jsou usídlena.

Organizační uspořádání drah v Rakousko-Uhersku

Následující tabulka uvádí nám všechna ředitelství rak. stát. drah dle jejich úředního pořadí.

1. C. k. ředitelství stát. drah ve Vídni	1055 km
2. C. k. ředitelství Severní dráhy	1538 km (císaře Ferdinanda dříve zvaná)
3. C. k. ředitelství pro trati společnosti státní dráhy	1659 km
4. C. k. ředitelství dráhy severozápadní	1461 km
5. C. k. ředitelství v Linci	1113 km
6. C. k. ředitelství v Innsbruku	921 km
7. C. k. ředitelství v Běláku (Villach)	1118 km
8. C. k. ředitelství v Terstu	1030 km
9. C. k. ředitelství v Plzni	1667 km
10. C. k. ředitelství v Praze	1898 km
11. C. k. ředitelství pro Českou severní dráhu	393 km
12. C. k. ředitelství v Olomouci	688 km
13. C. k. ředitelství v Krakově	1206 km
14. C. k. ředitelství ve Lvově	1658 km
15. C. k. ředitelství ve Stanislavi	1160 km
16. C. k. správa provozu v Černovicích	581 km
Celkem	19.146 km

Pozorováním těchto dat shledáme, že c. k. ředitelství státních drah v Praze jest největší, spravujíc téměř 10 % veškerých předlitavských státních tratí. Nejméně přiděleno má Ředitelství pro českou sever. dráhu, jemuž počet přidělených tratí odpovídá 2 % celkového počtu km drah státních. Tato poslední dvě ředitelství mají sídlo své v Praze, kdežto ředitelství pro trati společ. stát. drah, řid. sev.-záp. dráhy sídlo své mají ve Vídni. Ostatní ředitelstva mají jméno dotyčného města, v němž jsou usídlena. *Dále budou podrobněji popsány dráhy 1.-4. a 9.-12.*

Ad 1 - C. k. ředitelství stát. drah ve Vídni.

Celková délka 1055 km.

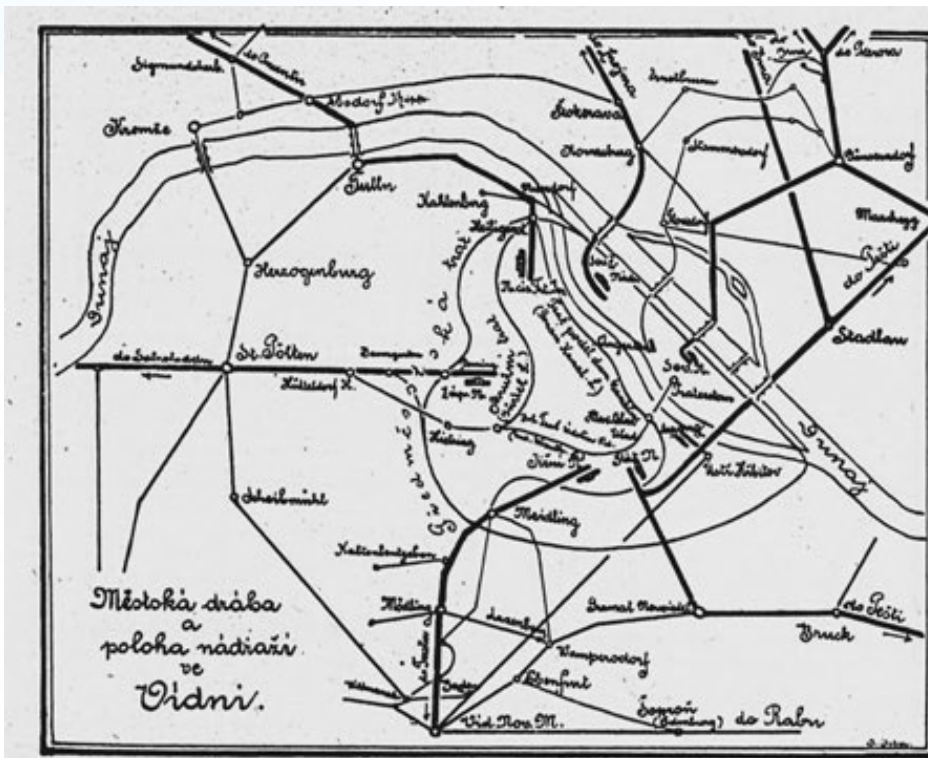
Nádraží ve Vídni (s tratěmi mířícími do Čech a Moravy)

1. Nádr. císař. Frant. Jos. pro směr Tulln- **Cmunt** (*Gmünd*)
2. Heiligenstadt pro směr Tulln- **Cmunt** s **přip.** na **městskou dráhu**
3. Severozápadní pro směr **Znojmo-Jihlava-Kolín**
4. Severní nádr. pro směr **Přerov-Krakov**

Významnou součástí je i **Vídeňská městská dráha**, délka její tratí obnáší 40 km. Používána jest hojně jednak za účelem životních potřeb, jednak slouží i výletníkům, majíc připojení na místní dráhu vídeňskou i na ostatní trati ve Vídni se sbíhající.

Důležité křižovatky.

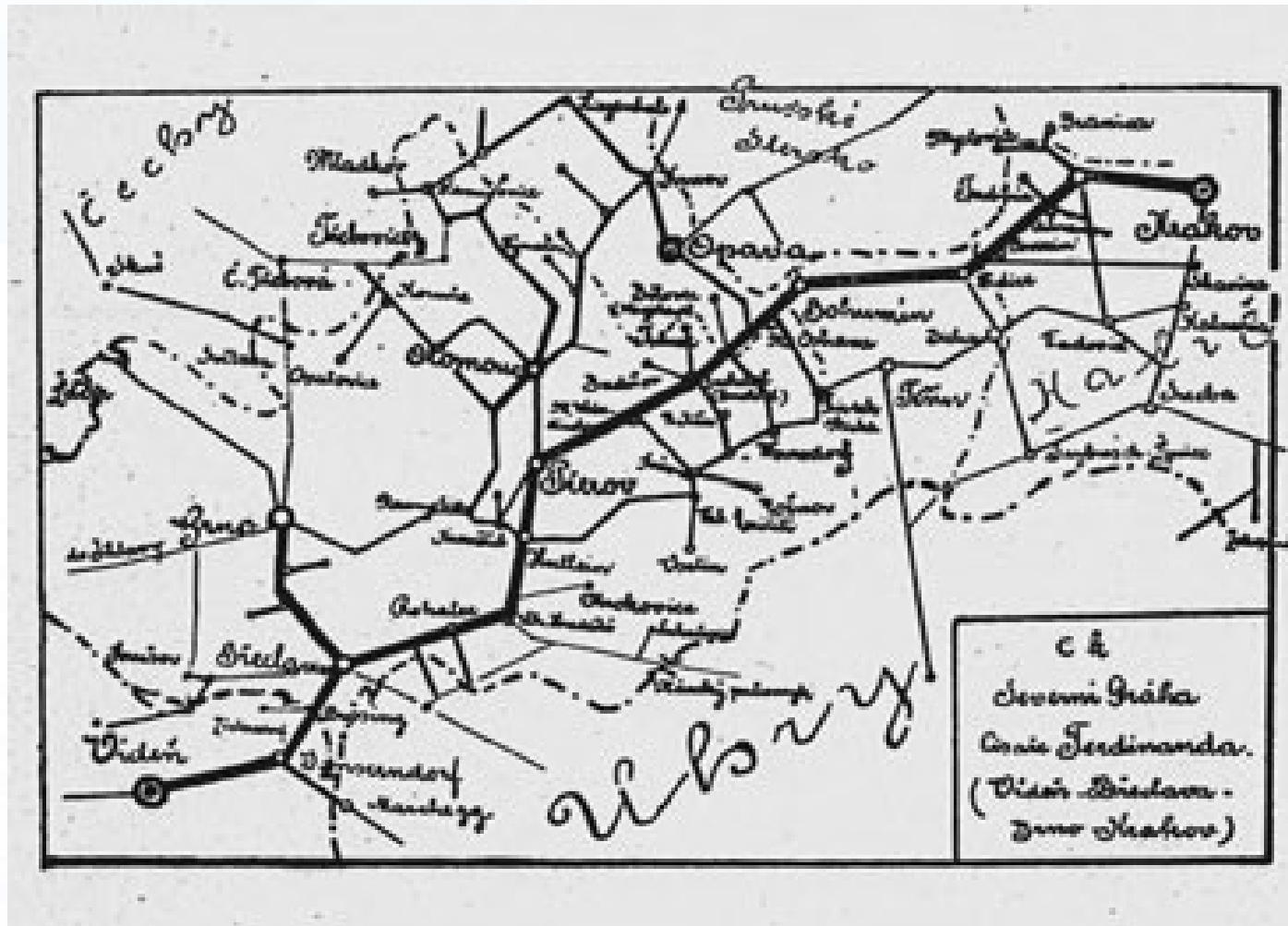
- Vídeň-Děčín (severozáp. dr.)
- Vídeň-Podmoklí (saské hranice) linie spol. st. dr. Vídeň-Cmunt
- Vídeň - Cmunt - Praha - Berlín
- Cmunt-Cheb (saské hranice)

Ad 2 - C. k. ředitelství Severní dráhy – 1/2

C. k. Severní dráha (císaře Ferdinanda dříve zvaná):

Vídeň-Břeclava-Krakov, Břeclava-Brno

Ad 2 - C. k. ředitelství Severní dráhy – 2/2

C. k. Severní dráha (císaře Ferdinanda dříve zvaná): Vídeň-Břeclava-Krakov, Břeclava-Brno

Veškeré tratě v délce 1538 km pod správou uvedeného ředitelství rozdělují se na tři skupiny:

1. Skupina (mj.)

Břeclava - Brno; Přerov - Olomouc; Svinov (Schönbrunn) - Opava (Troppau); Bohumín (Oderberg) říšské hranice (Annaberg)

2. skupina (mj.)

Hodonín (Góding)-Uh. hranice (Holice) král. uh. st. dr.; Hodonín c. k. tab. Továrna; Rohatec-Strašnice (Strassnic) c. k. spol. st. d.; Kroměříž -Zborovice (Zborowitz), Hrušovany n. M. (Rohrbach) - Velké Židlichovice (Gross-Seelowitz), Kojetín - Tovačov (Tobitschau); Hranice (Mahr. Weisskirchen) – Krásná (*Krásno – dnes Valašské Meziříčí*); Valaš. Meziříčí (Wallachisch Meseritsch) -Vsetín; Krásná (Valašské Meziříčí)- Rožnov (Rožnau) ; Suchdol (Zauchtel) - Budišov (Bautsch); Opava - Benešov (Bennisch); Petrovice – Karvín (Karviná); Břeclava-Kutti (*Kouty*)(říšské hranice)

ÍÍ. skupina tratí provozovaných na cizí účet

Ostravsko - Friedlandská dráha ; Čejč (Czeitšch) - Ždánice (Steinitz); Břeclava - Lednice (Eisgrub); Mutěnice (Mutenitz) - Kyjov (Gaya); Otrokovice (Otrokowitz) - Zlín - Vyzovice (Wisowitz); Zaječí (Saitz) - Čejč (Czeitšch) - Hodonín (Góding); Štramberg- Věrovice (Wernsdorf); Opava-Hradec (Grátz); Vsetín-Velké Karlovice (Grosskarlowitz)

Ad 3 - C. k. ředitelství pro trati společnosti státní dráhy

C. k. ředitelství pro trati Státní společnosti ve Vídni spravuje trati v celkové délce 1659 km

Hlavní trať Vídeň-Brno-Praha-Podmoklí bere počátek svůj ve Vídni.

Trati býv. spol. státní dráhy rozděleny jsou až posud na tři skupiny, sekce zvané, jichž rozdělení jest následující:

- I. Sekce Vídeň - k ní náležejí trati, popřípadě provozní úřady mezi Vídní a Brnem v úhrnné délce 317 km
- II. Sekce Brno (Brno-Česká Třebová) v úhrnné délce 506 km
- III. Sekce Praha (Česká Třebová-Praha-Podmoklí) v délce 721 km

Tyto sekce spravovány jsou inspektoráty, které podléhají c. k. ředitelství pro linie Spol. státní dráhy ve Vídni.

Ad 4 - C. k. ředitelství dráhy severozápadní

Trať Vídeň-Nymburk-Ml. Boleslav v délce 354 km

Správu c. k. sev.-záp. dr. obstarává řid. ve Vídni, jemuž přiděleny jsou dopravní inspektoráty v Nymburce, Praze a Liberci a spravují mj. tratě:

- Německý Brod - Rossice. Ve Skutči přip. na řid. v Olomouci, v Chebu a Chrudimi na řid. v Praze, 92 km;
- Velký Osek-St. Paka-Parschnice. Přip.: v Chlumci na c. k. řid. v Praze, Smidary č. obch. dr. 129 km;
- Ostroměř-Jičín (ve Ostroměři přip. na trati spol. st. dr.) 17 km;
- Trutnov - Vrajt-Janské Lázně (*Trautenau – Freiheit = Trutnov - Svoboda nad Úpou*) 10 km;
- Nymburk-Děčín-Mittelgrund (*Prostřední Žleb*) (Král. sas. dr.) 137 km; Děčín - Laube (*Loubí*) (dvě vlečky) 5 km;
- Lysá-Praha 35 km;
- Střekov-Ústí (*Schreckenstien - Aussig*) 2 km;
- Chlumec -Mittelwalde (*Mezilesí*) (Král. pruské dr.) 120 km;
- Pardubice - Liberec - Seidenberg (*Zawidów*) (saské hran.) 202 km; Josefov (*Jaroměř*)- Libavá (*Josefstadt-Libau*) 66 km;
- Žel. Brod-Tannwald (*Eisenbrod-Tannvvald*) 18 km.

Ad 9 - C. k. ředitelství dráhy v Plzni

C. k. ředitelství státních drah v Plzni spravuje trati v celkové délce 1667 km

Základní trati: Část dráhy cís. Frant. Josefa:

1. Cmunt-Budějovice-Plzeň-Cheb v délce 300 km
2. Plzeň - Duchcov - Ledvice v délce 150 km
3. Plzeň - Brod n. L. (*Furth im W.*) v délce 80 km
4. Plzeň - Eisenstein (*Železná Ruda*) v délce 100 km

Přehled tratí c. k. řid. v Plzni:

- Cmunt (exkl.) - Cheb
- Eisenstein - Plzeň
- Plzeň - Duchcov - Ledvice (inkl.)
- Litice - Nýřany - Heřmanova Huť
- Plzeň - Brod n. L.
- Budějovice - Želnavá
- Horažďovice - Babiny - Klatovy
- Janovice - Domažlice
- Aš - Rossbach - Adorf
- Chodov - Nýdek
- Loket - Nové Sedlo
- Kaštice – Radonice (*u Kadaně*), přes Vilémov do Rohozce u Kadaně, bývá nazývána Doupovskou dráhou

Ad 10 - C. k. ředitelství v Praze 1/4

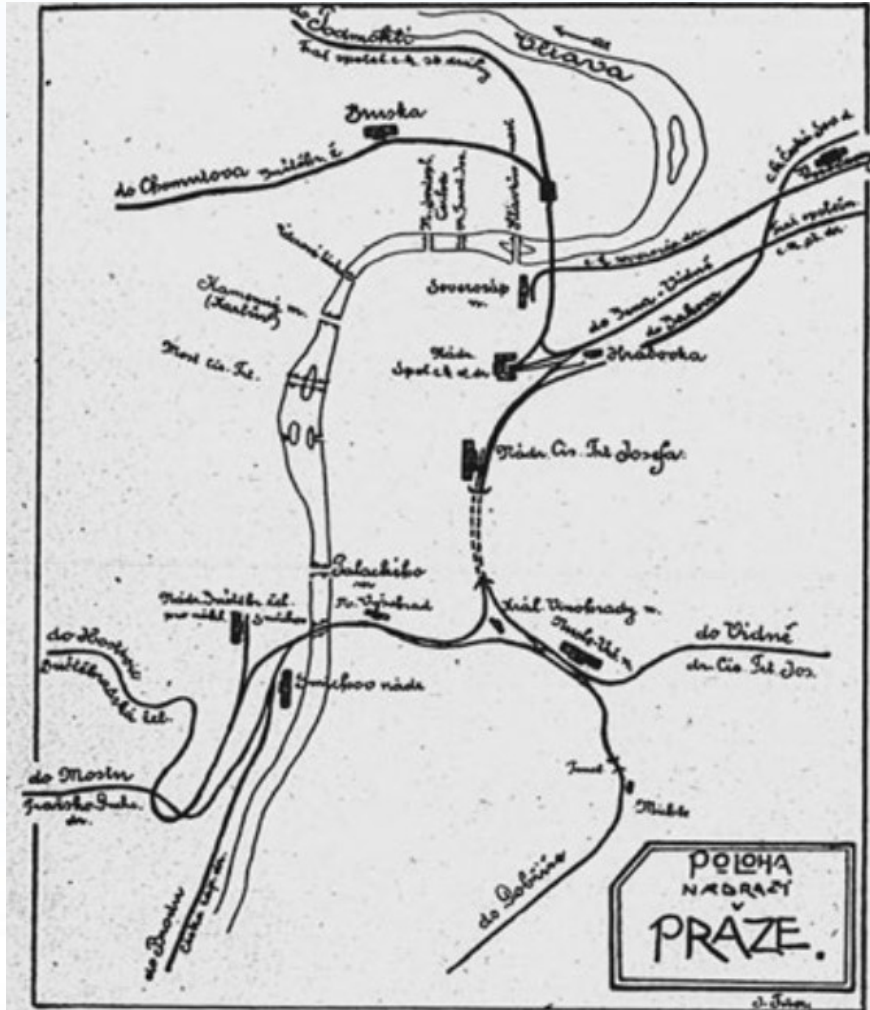
C. k. ředitelství rak. státních drah v Praze jest největší, spravujíc **1898 km** tratí, tj. téměř **10 %** veškerých předlitavských státních tratí

Ku tratím hlavním řadíme :

1. **Trať Praha - Cmunt** (exkl.) 187 km.
2. **Česká západní dráha Praha - Plzeň** (exkl.) s odbočkou Chrást-Radnice, měří 110 km.
3. **Pražsko-Duchcovská dráha**: Praha – Most - Moldava, 158 km.
4. **Duchcovsko-Podmokelská trať**: Podmokly - Chomutov, 86 km.
5. **Česko- Moravská příčná dráha**. Část této trati a sice Jihlava - Ražice (exkl.) a H. Cerekev - Veselí Mezimostí patří c. k. řid. v Praze. Trať Písek - Putim jest společnou s Rakovnicko - Protivínskou tratí.
6. **Dráha Rakovnicko-Protivínská** skládá se ze dvou tratí úplně oddělených a sice Beroun - Rakovník a Zdice - Protivín. V Rakovníku jest připojení na Buštěhradskou železnici a na místní dráhy c. k. řid. v Plzni, trať Beroun - Zdice jest společnou se tratí česko-západní.
7. **Dušníky** (*Rudná u Prahy*) - **Beroun** přechází v Dušníkách na trať pražsko-duchcovskou, v Berouně na českou západní.

Ad 10 - C. k. ředitelství v Praze 2/4

Nádraží v Praze

1. Nádraží cís. Frant. Josefa. Zde ústí dráha cís. Frant. Josefa, Česká záp., Pražsko-duckcovská, Česká severní dráha a Dobříš - Praha. Nádraží jest spojeno s nádražím spol. st. dr. kolejí původně pro nákladní dopravu určenou, nyní však tvoří přechod i pro rychlíky: Krakov - Praha - Mar. Lázně.
2. Nádraží Spol. st. dráhy. Ústí zde c. k. linie spol. st. dráhy a železnice buštěhradská.
3. Nádraží Severozápadní dráhy. Směr: Praha, Nymburk, Německý Brod, Jihlava, Vídeň; Praha, Král. Hradec, Mittelwalde (Mezilesí /Medzy ; Praha, Lysá n. L., Litoměřice, Děčín.
4. Nádraží Buštěhradské dráhy: Praha-Bruska (Sandthor) pro trať Praha (st. nádr.), Chomutov, Karlovy Vary, Františkovy Lázně, Cheb a Smíchov, pro trať Smíchov-Hostovice.
5. Nádraží České západní dráhy na Smíchově pro směr: Beroun, Plzeň, Brod n. L. (*Furth im W.*) ; Zdice, Protivín; Beroun, Křivoklát, Rakovník; dále Praha, Slaný, Most, Moldava.

Ad 10 - C. k. ředitelství v Praze 3/4

V bezprostřední blízkosti Prahy leží dále stanice

6. Vršovice-Nusle na trati cís. Frant. Josefa, odtud odbočuje linie Nusle-Modřany (hl. trať) - Dobříš (místní dr.).
7. Vyšehrad (nádr. pouze osob. dopr.) vedenou dopravují se veškeré náklady na Smíchov určené pro Českou záp., Pražsko- duchcovskou a Buštěhradskou železnici.

Mezi Nuslemi a Prahou jest osobní zastávka

8. Král. Vinohrady, sloužící pro dopravu osob na trať Františkovu, Dobříšskou, Západní a Pražsko- duchcovskou.

K obvodu pražskému patří dále stanice

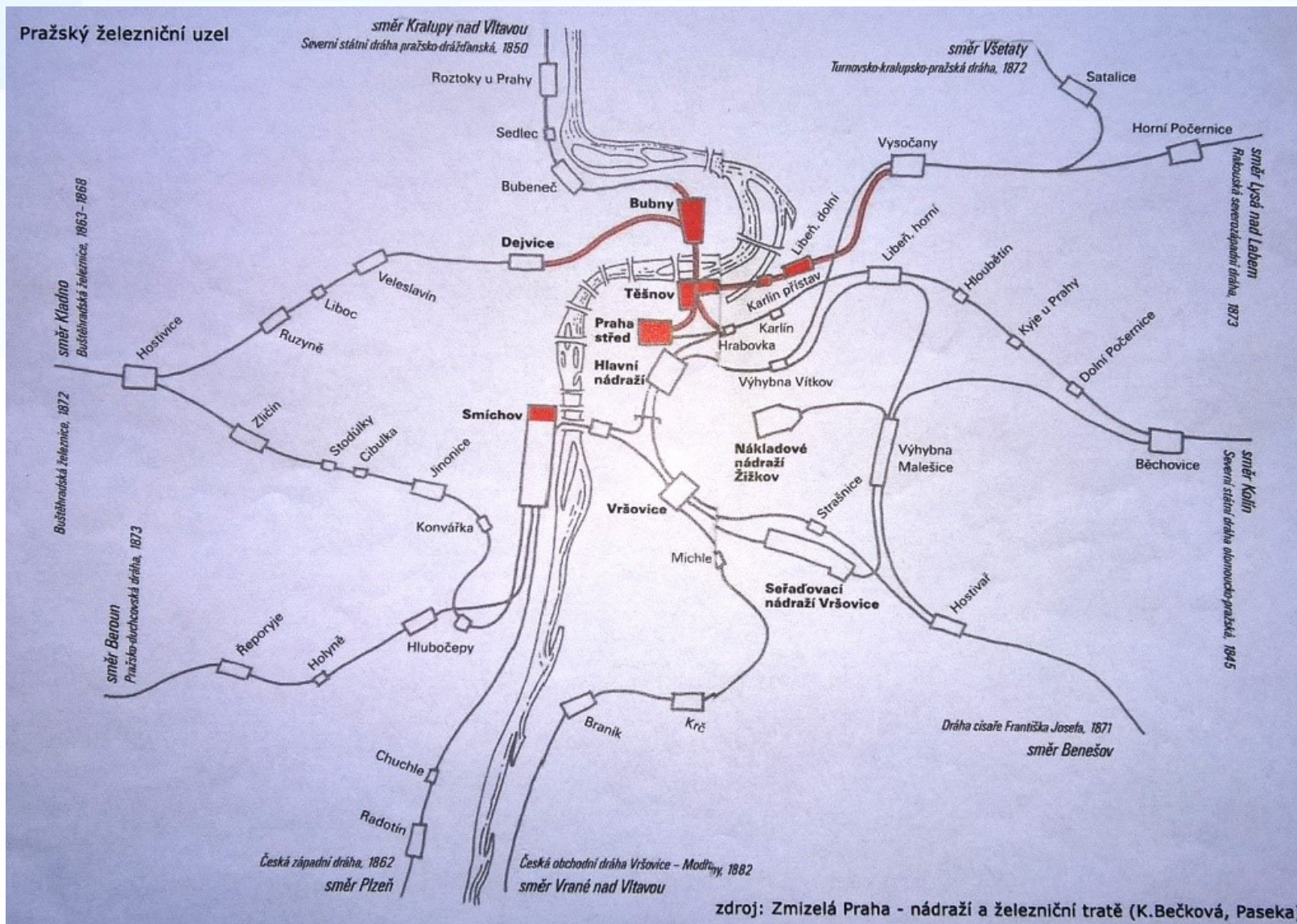
9. Vysočany pro Českou dráhu severní a Severozápadní.
10. Bubna pro trati buštěhradskou a Spol. st. dr.

Vzájemně jsou spojena nádraží:

Smíchov (B. E. B.), Smíchov (B. W. B.), Nusle, Praha (cís. Fr. Jos.), Praha (St: E. G.), Bubna (B. E. B.) a (St. E. G.)

Pouze nádraží dráhy severozápadní jest osamoceno, tvoříc stanici jen pro linii vlastní.

Ad 10 - C. k. ředitelství v Praze 4/4

Ad 11 - C. k. ředitelství pro Českou, sev. dráhu

C. k. ředitelství pro Českou Severní dráhu spravuje 302 km tratí, sídlo v Praze.

Přehled tratí c. k. řid. pro Českou sev. dráhu

- Praha- Turnov (exkl. Všetaty-Přivory), 105 km
- Neratovice-Kralupy (exkl.), příp. na Buštěhr. železnici, 16 km
- Chotětov (Kúttenthal) - Dolní Cetno 9 km
- Bakov-Č. Lípa-Tannenberg (Jedlová) -Rumburk-Georgswalde (*Jiříkov*) - Ebersbach 98 km.,
příp. na král. Saské dr., rovněž i v Sebnici; v České Lípě na Ústecko - teplickou dr., k této se
připojuje: Česká Lípa-Benešov (Bensen) 21 km.
Česká Lípa - Šenov - Kamenice 22 km
Röhrsdorf (Svor) - Cvikov (Zwickau) - Něm. Jablonné (D.- Qabel) 17 km.,
- Tannenberg - Č. Kamenice - Benešov - Děčín - Podmoklí 39 km
- Vlččná dráha v Děčíně (k Labi) 1 km
- Chřibská (Kreibitz) - Neudorfel (Nová Ves)- Warnsdorf (Varnsdorf) 12 km., příp. na saské dráhy.

Místní dráha Rumburg - Nixdorf (*Mikulášovice*) s odb. Herrnwalde- Krásná Lípa 45 km.

Nixdorf (*Mikulášovice*) -D. Einsiedel - Říšské hr.-Sebnice (Sebnitz) 7 km., připojený na král. saské dr.

Místní dráhy v provozu c. k. st. drah na účet majitele.

Česká Lípa - Kamenický Šenov (Steinschonau)

Nixdorf (Mikulášovice) - Rumburk s odbočkou Herrnwalde (*Panský*) - Krásná Lípa

Ad 12 - C. k. ředitelství dráhy v Olomouci

spravuje trati probíhající částečně severní Moravou a částečně Slezskem
v celkové délce 688 km.

- Hlavní trať vede z Olomouce přes Krňov (Jägerndorf) do Opavy-Hennersdorfu ku říšským hranicím (Ziegenhals), kdež jest připojení na král. pruské dráhy, jakož i v Krňově a Opavě, kde se připojuje i c. k. sev. dráha.
- Další přípojná stanice na c. k. sev. dr. je Olomouc, kdež pojí se i s c. k. tratí spol. státní dráhy. Tato trať: Olomouc-Opava-Ziegenhals (Glucholazy) sluje také Ústřední dráha Moravsko-Slezská a odbočují od ní trati následující:
 - Beroun - Ondřejov - Dvorce 11 km, úzkokolejná
 - Vojnovice - Rýmařov (Kriegsdorf - Römerstadt) 13 km
 - Bruntál - Malé Moravice (Freudenthal - Kleinmohrau) 17 km
 - Ebersdorf - Vrbno (Wurbenthal) 22 km
 - Třemešná - Osoblaha (Röwersdorf - Hotzenplotz) 20 km (úzkokolejná)
 - Šternberk-Králíky - Mladkov-Lichkov 96 km, kterážto trať, také pohraniční drahou moravskou zvaná, jest vlastně pokračováním c. k. sev. trati Olomouc-Sternberg).
- V Zábřehu připojuje se m. dr. Zábřeh-Sobotín (Hohenstadt - Zöplau).
- Od pohraniční dráhy moravské odbočuje mj.: Bartošovice - Javorník 33 km, Olomouc - Čelechovice - Kostelec 36 km, Hanušovice - Mor. St. Město 11 km, Chornice - Velké Opatovice 11 km, Petrovice n. T.- Kouty 13 km, Prostějov - Třebovice 77 km, Skalice – Boskovice - Velké Opatovice 22 km, Svitava - Polička - Skuteč 52 km.

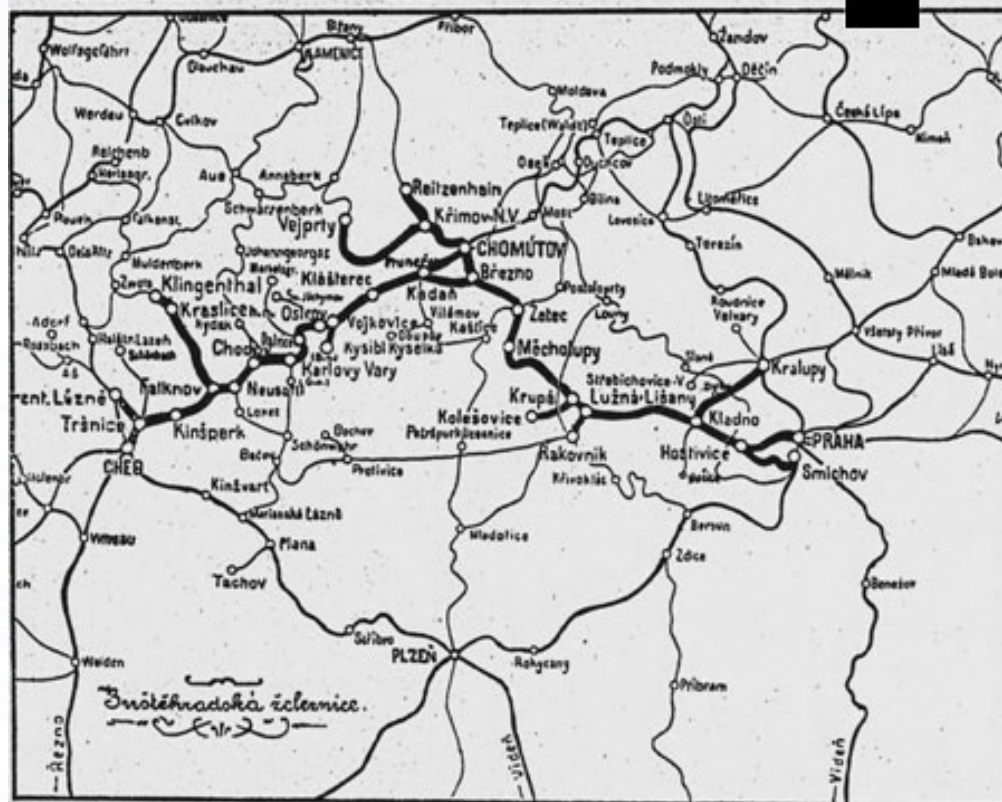
Soukromé dráhy v království Českém – 1/3

Výhradně privilegovaná Buštěhradská železnice, generální ředitelství v Praze

Celková délka Buštěhradské železnice i s odbočkami měří 423 km

Hlavní trať: Praha (Bubna) — Chomutov — Cheb

Rychlovlaky, osobní, jakož i smíšené vlaky Buštěhradské železnice jezdí z Prahy a do Prahy na nádraží byv. statni spol. v Hyberské ulici, kdež veškerá služba osobní dopravy a zavazadel se týkající jest obstarávána bývalou drahou státní společnosti.

Soukromé dráhy v království Českém – 2/3

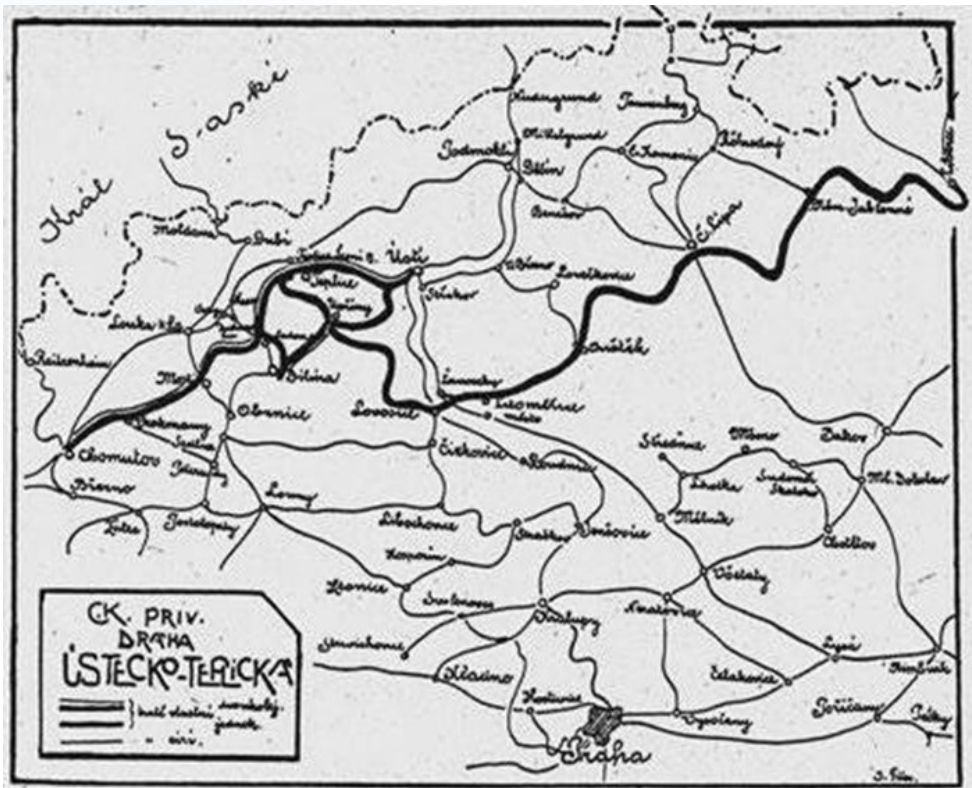
C. k. privil. dráha Ústecko-Teplická, Ředitelstvi v Teplicích, délka 254 km

Hlavní trať: Ústí - Chomutov, Teplice-Liberec. Vedlejší trať: Trmice (Türmitz)-Bílina.
Spojovací trať: Světec - Chotějovice (Schwarz - Kutto witz) - Duchcov, Žalhostice - Žernoseky (Czalostitz - Czernosek). Trati Ústí - Chomutov a Ústí-Bílina dvoukolejné.

Výhodným svým položením umožňuje spojení s lázeňskými městy Karlovy Vary a Teplicemi se všech krajů naší říše i říší sousedních. Probíhající hnědouhelnou páneví českou, tvoří takřka nepřetržitý řetěz, mezi úhelnými doly. Celková délka 52 km vlečných drah, které spojují bezprostředně ložiska,

Uhelná, jakož i ostatní odbočky vedoucí ku průmyslovým místům v úhrnné délce 23 km s hlavní tratí obstarávány jsou výhradně drahou Ústecko-Teplickou. Počet dolů uhelných, připojujících se ku trati jmenované čítá se na 100.

Stanice Ústecko-tepl. dráhy v Ústí n. L. řadí se dle váhy přeloženého zboží mezi nejpřednější přístavy rakouské.

Soukromé dráhy v království Českém – 3/3

Průmyslové trati Pražsko-železářské společnosti:

- a) Kladno-Nučice a Mořiny, 33 km;
- b) Král. Dvůr-Beroun-Koněprusy (úzkokolejná) slouží ku dopravě rudy, vápna a uhlí do Král. Dvora a do Kladna.

Smečno-Slané (úzkokolejná). Připojení na c. k. st. dr. ve Slaném a ve st. Smečno - Šternberk na dráhu Buštěhradskou.

Jablonecká dráha silniční v celkové délce 23 km s pohonem elektrickým z Rychnova u Jablonce nad Nisou (*v knize překlep – uveden Rychnov nad Kněžnou*) do Johannesbergu (*Janov nad Nisou*) – zrušená 1965.

Pojednání všeobecné 1/3

- **V oblasti c. k. řid. stát. drah** v Praze jest trať Nusle-Benešov a Smíchov-Zdice dvojkolejná, mezi Berounem a Král. Dvorem jest i třetí kolej spojující závody pražsko-železářské spol. přímo se seřaďovacím nádražím v Berouně.

Úzkokolejná jest pouze trať Jindř. Hradec-Nová Bystřice a Jindř. Hradec-Obratany. Trať z Tábora do Bechyně jest o pohonu elektrickém. Jediná to elektrická dráha v obvodu pražského řiditelství.

Na linii Veselí M.-Jindř. Hradec provádí se doprava také motorovými vozy, jakož i mezi Čerčany a Dobříší.

Rychlovlaky jezdí na tratích Praha-Cmunt a Veselí- Budějovice, Praha-Plzeň, Praha-Most (Brüx), Zdice- Protivín.

- **Trať cí. Frt. Jos.** spojuje Čechy se zeměmi jižními, která teprve prodloužením druhé koleje z Benešova do Veselí nabude pravé důležitosti jako nejkratší spojení severu a jihu, slouží již nyní čilé dopravě osobní i nákladní.
- **Česká záp. dráha** obsluhuje četné závody průmyslové světového jména: Králův Dvůr, Hořovice, Komárov (*železářny*), Plzeň (*pivovary*), k nimž řadí se i Radotín, kdež v poslední době založena řada továren, Karlův Týn s *doly vápennými*, jakož i Beroun (*cukrovary a přádelny*). Mimo to je jednou z nejvíce používaných tratí výletních, tvoříc hlavní spojku s Karl. Vary, Mariánskými Lázněmi a zahraničními městy.

Pojednání všeobecné 2/3

- Zvláštní důležitosti jest trať **Pražsko-duchcovská**, která zprostředkuje dopravu z krajin uhelných nejen do celého českého, ale i dalekého jihu, vyvážejíc poklady uhelné v naši vlasti uložené do krajin nejvzdálenějších. V době podzimní pak tuhou podstoupiti musí práci, aby zásobila řadu cukrovarů na trati té se nalézajících. Bohatá ložiska vápencová u Hlubočep a Řeporyje zaměstnávají dráhu po celý rok.
- **Dráha Duchcovsko-Podmokelská** (Podmoklí- Chomutov), jak již řečeno bylo, mimo dopravu osobní rok od roku stoupající, obstarává řadu uhelných i jiných průmyslových závodů, jichž počet s vlastními průmyslovými kolejemi počítati se může na 70.
- **Severozápadní český uhelný revír** dělí se na Teplicko-Duchcovsko-Mostecký a Chomutovsko-Chebský. Revír Teplicko-Duchcovsko-Mostecký rozprostírá se mezi Ústí n. L. a Chomutovem.
- V severočeském revíru jest celkem asi 150 dolů (šachet), které vlečnými drahami s hlavními liniemi jsou spojeny, z nich připadá na trati státní asi 60, na Úst.-teplickou trať přes 90 dolů. C. k. st. dráhy mají celkem asi 20 uhel. Skoro stejným počtem může se vykázati i dráha Úst.-teplická.
- Chebsko-chomutov. uhelnou pánev (70 dolů), obsluhuje téměř výhradně dráha Buštěhradská.
- V těchto uvedených krajinách dobývá se uhlí hnědé, uhlí černé vyskytuje se nejvíce mezi Kladnem, Rakovníkem a Slaným, a patří do oblasti dráhy Buštěhradské. Na Plzeňsku dobývá se černé uhlí u Radnic, Břas, Nýřan, Litic a Vlkyše (*dnes část Heřmanovy Hutě*), kterážto místa leží na České západní dráze.
- Hnědého uhlí dobývá se v Čechách skoro 200 mil. metr. centů ročně, což odpovídá skoro 4/5 veškerého výtěžku v Rakousku a 6tinásobnému množství dobytého uhlí v Uhrách. Černého uhlí těží se v Čechách kolem 40 mil. q. Přes polovinu vytěženého uhlí vyváží se jednak drahami, jednak po vodě do Německa. Největší uhelné překladiště je v Ústí nad Labem a v Rosavicích u Podmoklí (*dnes Rozbělesy, část Děčina*).

Pojednání všeobecné 3/3

- Z jihu vyváží se do ciziny tuha, která se dobývá kolem Budějovic v počtu kolem 150 tisíc q.
- Rovněž rudu železnou vyskytuje se hojně v Čechách. Velké železářny na Kladně, Král. Dvoře u Berouna, v Komárově u Hořovic, v Rokycanech, v Klabavě, na České záp. dráze, v Dobříší, ve Staré Huti u Berouna i ve Staré Huti u Dobříše jsou hlavními konsumenty železných drah. Z ostatních hornin, které mají vliv na dopravu vlakovou, dlužno uvést ještě mramor, který láme se v okolí Vrchlabí.
- Co se průmyslových výrobků týče, které jsou s drahami v úzkém spojení, jest soukenictví a průmysl textilní, pěstovaný hlavně v okolí Liberce a Humpolce. V Žirovnici a Krumlově vyrábí se také sukno vojenské, kolem Strakonice turecké fezy. Vývoz děje se hlavně na Balkán. Na koberce jest velká továrna v Maffersdorfu (*Vratislavice nad Nisou*) u Liberce, mimo to i v Rumburku a Chotěboři. Potřebná vlna dováží se z Ruska a z Ameriky.
- Výroba vozidel jest rovněž čteně zastoupena. Železniční vagony zhotovují se na Smíchově, kočáry a vozy v Kolíně a Plzni a vyvázejí se do Ruska a zemí balkánských.
- Pivovarnictví jest v našem království velkým podporovatelem železných drah. Pivo, zvláště z Plzně, Protivína, Smíchova, Budějovic, z Třeboně i Prahy hojně se' vyváží. Na vývozu jsou zúčastněny skoro všechny dráhy.
- Vývoz lihu jest také velmi značitý do zemí alpských, Švýcar, ba i do Afriky. Co se pak průmyslu mlynářského týče, tu jsou dráhy v první řadě zúčastněny na dovoze uherské mouky do Čech, který stále, na úkor domácího průmyslu vzrůstá.
- Ku pohodlí obecnstva na tratích nejvíce používaných zařazeny jsou přímé vozy, které tvoří zároveň nejpřímější a nejkratší spojení stanice východní (výchozí) s krajinami a městy nejčastěji vyhledávanými. Ačkoliv počet přímých vozů rok od roku stoupá, nutno vždy řídit se dle úředního jízdního řádu.

**Děkuji vám za pozornost
a přeji všem pohodu o vánocích a vše nejlepší
do nového roku 2019**

Danuše Marusičová